

ROMÂNIA
AVOCATUL POPORULUI

RAPORT SPECIAL

*privind reglementările emise de ministrul justiției și de către directorul
general al Administrației Naționale a Penitenciarelor în materia
executării pedepselor și a măsurii educative a internării minorilor
infractori în centre de reeducare*

BUCUREȘTI, 2008

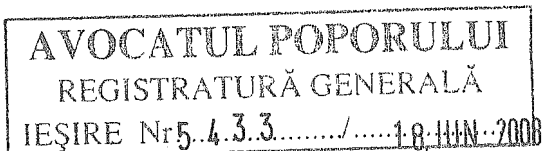
ROMÂNIA
Avocatul Poporului

Str. Eugeniu Carada , nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avp.ro> E-mail: avp@avp.ro

**Cabinet ministru
Ombudsman**

Stimate domnule președinte,

Avocatul Poporului, în îndeplinirea atribuțiilor constituționale și ale dispozițiilor art. 26 alin. (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, a întocmit un “Raport special privind reglementările emise de ministrul justiției și de către directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor în materia executării pedepselor și a măsurii educative a internării minorilor infractori în centre de reeducare”.

În acest sens, supunem atenției dumneavoastră acest raport, față de care urmează să decideți.

Folosesc acest prilej, pentru a vă asigura, domnule președinte, de înalta mea considerație.

Avocatul Poporului,

Prof. univ. dr. Ioan MURARU

Domnului Bogdan OLTEANU

Președintele Camerei Deputaților

București, 16 iunie 2008

Avizez: favorabil/nu avizez: Adjunct al Avocatului Poporului, Alexandru Bălănescu

Consilier, Simina Gagu

Întocmit, Consilieri, Magda Ștefănescu

Emma Turtoi

ROMÂNIA
Avocatul Poporului

Str. Eugeniu Carada , nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avp.ro> E-mail: avp@avp.ro

**Cabinet ministru
Ombudsman**

AVOCATUL POPORULUI
REGISTRATURĂ GENERALĂ
IEȘIRE Nr. 5.4.3.1...../.....18.IUN.2008

Stimate domnule președinte,

Avocatul Poporului, în îndeplinirea atribuțiilor constituționale și ale dispozițiilor art. 26 alin. (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, a întocmit un “Raport special privind reglementările emise de ministrul justiției și de către directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor în materia executării pedepselor și a măsurii educative a internării minorilor infractori în centre de reeducare”.

În acest sens, supunem atenției dumneavoastră acest raport, față de care urmează să decideți.

Folosesc acest prilej, pentru a vă asigura, domnule președinte, de înalta mea considerație.

Avocatul Poporului.

[Signature]
Prof. univ. dr. Ioan MURARU

Domnului Nicolae VĂCĂROIU

Președintele SENATULUI

București, 16 iunie 2008

Avizez: favorabil/nu avizez: Adjunct al Avocatului Poporului, Alexandru Bălănescu

Consilier, Simina Gagu

Întocmit, Consilieri, Magda Ștefănescu

Emma Turtoi

[Signature]

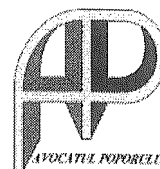
[Signature]

[Signature]

[Signature]

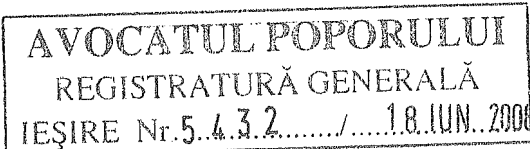
ROMÂNIA
Avocatul Poporului

Str. Eugeniu Carada, nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avp.ro> E-mail: avp@avp.ro

**Cabinet ministru
Ombudsman**

Stimate domnule prim-ministru,

Avocatul Poporului, în îndeplinirea atribuțiilor constituționale și ale dispozițiilor art. 26 alin. (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, a întocmit un “Raport special privind reglementările emise de ministrul justiției și de către directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor în materia executării pedepselor și a măsurii educative a internării minorilor infractori în centre de reeducare”.

În acest sens, supunem atenției dumneavoastră acest raport, față de care urmează să decideți.

Folosesc acest prilej, pentru a vă asigura, domnule prim-ministru, de înalta mea considerație.

Avocatul Poporului,

Prof. univ. dr. Ioan MURARU

Domnului Călin POPESCU-TĂRICEANU

Prim – Ministru al Guvernului României

București, 16 iunie 2008

Avizez: favorabil/nu avizez: Adjunct al Avocatului Poporului, Alexandru Bălănescu

Consilier, Simina Gagu

Întocmit, Consilieri, Magda Ștefănescu

Emma Turtoi

CUPRINS

I.	Scopul raportului	1
II.	Evoluția reglementărilor legale în domeniul executării pedepselor	2
III.	Prezentarea domeniilor în privința cărora nu au fost emise reglementările legale stabilite de Legea nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal și de Regulamentul de aplicare al acesteia, prin raportare la autoritățile publice responsabile cu emiterea lor.....	3
	1. Ordinele ministrului justiției	
	1.1 prevederi legale privind dreptul la hrană al persoanelor private de libertate.....	3
	1.2 prevederi legale privind condițiile de cazare ale persoanelor private de libertate.....	5
	1.3 prevederi legale privind asigurarea gratuității unui număr de ziare sau de publicații de către administrația locului de deținere.....	8
	2. Deciziile Directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor.....	8
IV.	Caracterul desuet al Decretului nr. 545/1972 privind executarea măsurii educative a internării minorilor infractori într-un centru de reeducare.....	11
V.	Aspecte practice referitoare la respectarea drepturilor persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate.....	13
VI.	Propuneri privind crearea cadrului legal corespunzător bunei funcționări a sistemului penitenciar și a centrelor de reeducare.....	15

ROMÂNIA

AVOCATUL POPORULUI

RAPORT SPECIAL

*privind reglementările emise de ministrul justiției și de către directorul general al
Administrației Naționale a Penitenciarelor în materia executării pedepselor și a măsurii
educative a internării minorilor infractori în centre de reeducare*

I. Scopul raportului

În îndeplinirea atribuțiilor sale (prevăzute de art. 58-60 din Constituția României și de Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată), de apărare a drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile administrației publice, Avocatul Poporului soluționează și cereri formulate de persoanele care execută pedeapsa închisorii, de persoanele arestate sau reținute, precum și de minorii aflați în centre de reeducare.

În acest context, în anul 2003 a fost întocmit și înaintat Parlamentului României Raportul special privind executarea pedepselor în penitenciare, care a analizat prevederile actelor normative care reglementau executarea pedepselor, pornind de la sesizările formulate de către unele persoane supuse măsurilor privative de libertate, având ca obiect: dreptul la corespondență; dreptul la hrană corespunzătoare religiei celui deținut; dreptul de a efectua cumpărături; dreptul la integritate fizică și psihică.

În esență, Raportul special privind executarea pedepselor în penitenciare întocmit în anul 2003 a criticat caracterul desuet al reglementărilor legale referitoare la executarea pedepselor, cuprinse în Legea nr. 23/1969 privind executarea pedepselor și în Regulamentul privind executarea unor pedepse și a măsurii arestării preventive, a cărui nepublicare în Monitorul Oficial implica inexistența lui.

De asemenea, Raportul special a sesizat încercarea de actualizare și de armonizare a prevederilor referitoare la executarea pedepselor cu legislația comunitară prin acte normative cu forță juridică inferioară legii și regulamentului, respectiv prin ordine ale ministrului justiției și ale directorului general al fostei Direcții Generale a Penitenciarelor, care, nefiind publicate, nu puteau fi accesibile cunoașterii de către societatea civilă și de către deținuți.

Astfel, propunerile Avocatului Poporului cuprinse în Raportul special privind executarea pedepselor în penitenciare din anul 2003 au vizat:

1. adoptarea unei noi legi privind executarea pedepselor, în concordanță cu prevederile constituționale și internaționale în materie, reorientată spre ocrotirea demnității umane, interzicerea supunerii la tortură sau la alte forme de tratament ori sancțiuni crude, inumane sau degradante, formarea responsabilității delincventului față de el însuși și față de societate, dezvoltarea aptitudinilor necesare reintegrării sociale;

2. adoptarea unui regulament de aplicare a prevederilor legii privind executarea pedepselor, care să îndeplinească cerințele de accesibilitate, prin publicarea lui în Monitorul Oficial al României.

În urma analizării actelor normative adoptate în domeniul executării pedepselor privative de libertate după întocmirea de către Avocatul Poporului a Raportului special din 2003, a fost elaborat prezentul Raport special care își propune să determine crearea de către autoritățile publice competente a cadrului legal corespunzător executării pedepselor privative de libertate și a măsurilor educative, în conformitate cu obligațiile stabilite în sarcina acestora de dispozițiile Legii nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal și de reglementările internaționale privind executarea măsurii educative în centre de reeducare.

II. Evoluția reglementărilor legale în domeniul executării pedepselor

În anul 2003 a fost adoptată Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 56/2003 privind unele drepturi ale persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate, care a abrogat o serie de prevederi ale Legii nr. 23/1969 și a statuat că dispozițiile Regulamentului privind executarea unor pedepse și a măsurii arestării preventive, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 2.282/1969, cu modificările și completările ulterioare, sunt și rămân abrogate.

În același an, au fost emise Ordinul ministrului justiției nr. 3352/C/2003 privind obligațiile și interdicțiile persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate, precum și măsurile disciplinare aplicate în cazul săvârșirii de abateri disciplinare și Ordinul ministrului justiției nr. 3131/C/2003 privind durata și periodicitatea vizitelor, numărul și

greutatea pachetelor cu alimente, precum și bunurile care pot fi primite, păstrate și folosite de către persoanele aflate în executarea pedepselor privative de libertate.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 56/2003 și Ordinul ministrului justiției nr. 3352/C/2003 au fost abrogate ca urmare a intrării în vigoare a Legii nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal precum și a Regulamentului de aplicare a Legii nr. 275/2006. Ordinul ministrului justiției nr. 3131/C/2003 a fost abrogat prin Ordinul ministrului justiției nr. 3042/C din 28 noiembrie 2007 privind durata și periodicitatea vizitelor, greutatea și numărul pachetelor, precum și categoriile de bunuri ce pot fi primite, păstrate și folosite de persoanele aflate în executarea pedepselor privative de libertate.

Cât privește executarea măsurii educative a internării minorilor infractori într-un centru de reeducare, aceasta a fost și este reglementată, în continuare, la nivel legislativ prin dispozițiile Decretului nr. 545/1972.

III. Prezentarea domeniilor în privința cărora nu au fost emise reglementările legale stabilite de Legea nr. 275/2006 și de Regulamentul de aplicare al acesteia, prin raportare la autoritățile publice responsabile cu emiterea lor

1. Ordinele ministrului justiției

1.1 prevederi legale privind dreptul la hrană al persoanelor private de libertate

Dispozițiile Legii nr. 23/1969 și ale Regulamentului de aplicare a acestei legi stabileau dreptul deținuților la hrana necesară, ținându-se seama de munca pe care o prestează, precum și de starea sănătății lor, fără să prevadă dreptul la un anumit tip de hrană pentru deținuți în funcție de religia lor.

Pentru garantarea libertății conștiinței, ministrul justiției a emis **Ordinul nr. 2713/C/2001**, potrivit căruia hrănirea persoanelor fizice, aflate în detenție în executarea unor pedepse privative de libertate, care sunt adepte ale unor culte sau religii, poate fi asigurată în mod adecvat, înlocuindu-se, **în limita posibilităților**, produsele agroalimentare care nu sunt indicate pentru acești obiectori de conștiință, cu altele. Astfel, ordinul menționat prevede că persoanele fizice, aflate în detenție în executarea unor pedepse privative de libertate, adepte ale unor culte sau religii sunt hrănite conform Normei de hrană nr. 17 fiind eliminate

produsele agroalimentare care nu sunt indicate pentru aceste persoane (slănină, carne de porc, subproduse de porc) și înlocuite cu carne de vită, oaie sau pasăre.

Față de acest aspect, în Raportul special din anul 2003, Avocatul Poporului a reținut că dreptul de hrană al persoanelor fizice aflate în detenție în executarea unor pedepse privative de libertate, trebuie să prevadă și dreptul la un anumit tip de hrană, corespunzător cultului sau religiei din care fac parte aceștia, iar Legea nr. 23/1969 privind executarea pedepselor trebuia modificată în mod corespunzător.

În privința alimentației persoanelor condamnate, singurele dispoziții cuprinse în actualele prevederi legale se regăsesc în cuprinsul art. 35 alin. (2) din Legea nr. 275/2006 și în art. 86 alin. (1) și (2) din Regulamentul de aplicare al legii. Potrivit acestora, „normele minime obligatorii de hrană se stabilesc prin ordin al ministrului justiției, după consultarea unor specialiști în nutriție”, iar „administrația locului de deținere asigură persoanelor private de libertate, de trei ori pe zi, o hrană variată, corespunzătoare calitativ și cantitativ regulilor de dietă, conform stării de sănătate sau naturii muncii prestate, după caz”. Pentru persoanele bolnave, private de libertate, se asigură numărul de mese și regimul alimentar prescris de medicul locului de deținere.

Raportat la critica cuprinsă în Raportul special privind executarea pedepselor, întocmit în anul 2003 de Avocatul Poporului, referitoare la dreptul la hrană corespunzător religiei deținuților, menționăm că prevederile actuale ale Legii nr. 275/2006, cele ale Regulamentului de aplicare al acesteia și cele ale Ordinului nr. 610/2006 al ministrului justiției pentru aprobarea Regulamentului privind asistența religioasă în locurile de detenție **nu cuprind reglementări exprese** privind acordarea dreptului la hrană în funcție de religia persoanelor deținute.

Având în vedere acest aspect, instituția Avocatul Poporului a considerat oportun să solicite informații Administrației Naționale a Penitenciarelor, care a comunicat că dreptul la hrană corespunzătoare religiei persoanelor private de libertate de altă religie decât cea creștină se realizează în acord cu convingerile lor religioase, în baza „Instrucțiunilor privind aplicarea Normelor de hrană pe timp de pace pentru efectivele Ministerului justiției-Direcția Generală a Penitenciarelor”, aprobate prin **Ordinul ministrului justiției nr. 2713/C/2001**.

De asemenea, Administrația Națională a Penitenciarelor a menționat că se află în curs de elaborare ordinul ministrului justiției privind normele minime obligatorii de hrană, prevăzut de art. 35 alin. (2) din Legea nr. 275/2006. Până la intrarea în vigoare a acestui act normativ, care urmărește îmbunătățirea normelor de hrană pentru persoanele private de libertate, aceste norme sunt stabilite prin Ordinul nr. 2713/C/2001 al ministrului justiției.

Concluzie

Întrucât Legea nr. 275/2006 și Regulamentul de aplicare al legii nu prevăd acordarea dreptului la hrană corespunzătoare religiei persoanelor deținute, care sunt adepte ale unor culte sau religii, apreciem că se impune completarea Legii nr. 275/2006 cu dispoziții exprese în acest sens, care să fie în concordanță cu exigențele impuse de art. 29 din Constituție, referitoare la garantarea libertății conștiinței.

În plus, se impune elaborarea normelor minime obligatorii de hrană pentru deținuți, astfel cum prevede art. 35 alin. (2) din Legea nr. 275/2006.

1.2 prevederi legale privind condițiile de cazare ale persoanelor private de libertate

Potrivit dispozițiilor art. 33 alin. (4) din Legea nr. 275/2006, coroborate cu cele ale art. 81 alin (3) din Regulamentul de aplicare al legii, normele minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor condamnate se stabilesc prin ordin al ministrului justiției.

Dispoziții referitoare la condițiile minime de cazare se regăsesc în următoarele reglementări internaționale:

► art. 10 și art. 11 lit. a) și b) din Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților și recomandările referitoare la acesta, aprobat de Consiliul Economic și Social al Organizației Națiunilor Unite prin Rezoluția nr. 663 C (XXIV) din 31 iulie 1957, potrivit căroră:

- încăperile de deținere și în special acelea care sunt destinate deținuților în timpul nopții trebuie să corespundă exigențelor de igienă, ținându-se cont de climă, mai ales în ceea ce privește cubajul de aer, suprafața minimă, iluminatul, încălzirea și ventilația;

- în încăperile în care deținuții trebuie să trăiască și să muncească:

a) ferestrele trebuie să fie suficient de mari pentru ca deținuții să poată citi și munci la lumina naturală, amplasarea acestor ferestre trebuie să permită pătrunderea de aer proaspăt și aceasta chiar dacă este sau nu ventilație artificială;

b) lumina artificială trebuie să fie suficientă pentru a permite deținuților să citească sau să muncească, fără să-și strice vederea.

► **art. 14-15 din Recomandarea nr. R (87) 3 adoptată de Comitetul Miniștrilor Consiliului Europei la 12 februarie 1987 privind Regulile europene pentru penitenciare, potrivit cărora:**

- deținuții vor fi cazați pe timpul nopții în celule individuale, cu excepția cazurilor când se consideră că este mai avantajoasă cazarea cu ceilalți deținuți.

- când cazarea este comună se va avea în vedere ca celula să fie ocupată de deținuți care pot fi asociați cu alții în astfel de condiții. Va exista supraveghere pe timpul nopții.

- cazarea asigurată deținuților și în particular toate formele de cazare pe timpul nopții va întruni cerințele cu privire la sănătate și igienă – cu o atenție specială acordată condițiilor climatice și mai ales repartiției aerului pe metru cub, un spațiu rezonabil, lumină, căldură și ventilație.

► **art. 18 din Recomandarea Comitetului de Miniștri ai statelor membre, referitoare la Regulile penitenciare europene Rec(2006)2, potrivit căruia:**

- spațiile de detenție, în special cele destinate cazării deținuților pe timpul nopții, trebuie să respecte demnitatea umană și intimitatea, și să îndeplinească standardele minime sanitare și de igienă, ținându-se cont de condițiile climatice și, în special, de suprafața de locuit, volumul de aer, iluminare, sursele de încălzire și ventilație.

- în toate clădirile în care deținuții trebuie să locuiască, să muncească sau să conviețuiască:

a. ferestrele vor fi suficient de largi încât deținuții să poată citi sau munci la lumină naturală, în condiții normale, și să permită pătrunderea aerului proaspăt, excepție făcând spațiile în care există sisteme adecvate de aer condiționat;

b. lumina artificială trebuie să corespundă standardelor tehnice recunoscute în domeniu;

c. un sistem de alarmă trebuie să permită deținuților să contacteze imediat personalul.

- condițiile minime de cazare, cu privire la aspectele de mai sus, vor fi stipulate în legislația națională.

- legislația națională trebuie să prevadă mecanisme care să garanteze că respectarea acestor condiții minime nu va fi încălcată în urma supraaglomerării penitenciare.

- în mod normal, deținuții trebuie să fie cazați pe timpul nopții în celule individuale, excepție făcând cazurile în care se consideră că este în beneficiul lor să împartă camera cu alți deținuți.

- o celulă va fi împărțită numai dacă este adaptată uzului colectiv și va fi ocupată numai de deținuți care sunt declarați apti pentru conviețuire.

- în măsura în care este posibil, deținuților trebuie să li se acorde posibilitatea de a alege atunci când sunt constrânși să împartă celula pe timpul nopții.

- decizia de a repartiza un deținut într-un anumit penitenciar sau într-o anumită parte dintr-un penitenciar, trebuie să țină cont de necesitatea de a separa arestații preventiv, de condamnați; bărbații, de femei; deținuții tineri, de deținuții adulți.

- se pot face derogări de la dispozițiile cu privire la separația deținuților, cu scopul de a le permite acestora să participe împreună la activitățile organizate. Totuși, grupurile vizate trebuie să fie separate întotdeauna pe timpul nopții, dacă nu există consimțământul lor de a împărți camera de detenție și dacă autoritățile penitenciarului consideră că măsura nu este în beneficiul tuturor deținuților respectivi.

- condițiile de cazare a deținuților vor fi supuse unor măsuri de securitate cât mai puțin restrictive posibil, ținându-se cont de riscul de evadare, autorănire sau rănire a celorlalți.

În privința condițiilor de cazare, Administrația Națională a Penitenciarelor ne-a comunicat că „proiectul ordinului ministrului justiției, care stabilește normele minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate, prevăzut de art. 33 alin. (4) din Legea nr. 275/2006 a fost trimis Ministerului Justiției, în vederea aprobării”.

Concluzie:

De la data intrării în vigoare a Legii nr. 275/2006, până în prezent, normele minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate nu au fost reglementate printr-un ordin al ministrului justiției, așa cum prevede art. 33 alin. (4) din Legea nr. 275/2006.

1.3 prevederi legale privind asigurarea gratuității unui număr de ziare sau de publicații de către administrația locului de deținere

Conform art. 184 alin. (4) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 275/2006, normele potrivit cărora administrația locului de deținere asigură gratuit un număr de ziare sau de publicații se stabilesc prin ordinul ministrului justiției.

Menționăm că Recomandarea R (87)3/87 a Comitetului miniștrilor Consiliului Europei privind Regulile europene pentru penitenciare stabilește la art. 45 că deținuților li se va permite să se informeze permanent prin: citirea ziarelor, periodicelor sau a altor publicații, prin urmărirea emisiunilor radio și TV, prin lecturi sau prin alte asemenea mijloace după cum administrația închisorii permite sau controlează. Aranjamente speciale se vor face pentru rezolvarea cazurilor de străini care ridică probleme lingvistice.

Referitor la elaborarea normelor în baza cărora administrațiile locurilor de deținere asigură condamnaților, în mod gratuit, un număr de ziare și publicații, Administrația Națională a Penitenciarelor a comunicat instituției Avocatul Poporului că **acest ordin nu a fost elaborat.**

Concluzie:

Până în prezent, nu au fost emise normele privind asigurarea gratuită de către unitățile de deținere a unui număr de ziare sau de publicații, a căror elaborare este prevăzută de art. 184 alin. (4) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 275/2006

2. Deciziile Directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor

În cursul activității sale de soluționare a cererilor formulate de persoanele deținute, instituția Avocatul Poporului s-a confruntat cu **imposibilitatea** de a consulta unele acte emise de directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor sau de fostul director al Direcției Generale a Penitenciarelor, prin care se reglementau drepturile

deținuților (spre exemplu, Ordinul nr. 2432 din 15 iunie 2000 al directorului general al fostei Direcții Generale a Penitenciarelor privind acordarea dreptului de însoțitor pentru deținuții cu afecțiuni invalidante; Decizia nr. 393 din 26 martie 2007, potrivit căreia se interzice încheierea de contracte de prestări servicii în care să se nominalizeze persoanele private de libertate care urmează să desfășoare activitățile lucrative în afara locului de deținere). În plus, din Raportul de activitate al Administrației Naționale a Penitenciarelor pe anul 2007 reiese că au fost emise **513 decizii** ale directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor „în domenii ale activității penitenciare”.

În vederea soluționării cererilor formulate de deținuți, instituția Avocatul Poporului a solicitat Administrației Naționale a Penitenciarelor transmiterea deciziilor și ordinelor emise de directorul general, cu incidență în respectarea drepturilor persoanelor supuse măsurilor privative de libertate, însă Administrația Națională a Penitenciarelor ne-a transmis numai Decizia nr. 498/2007 a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor privind asigurarea materialelor necesare exercitării dreptului la petiționare și a dreptului la corespondență, Decizia nr. 499/2007 a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor privind regimul cererilor a căror competență de soluționare aparține administrației locului de deținere și Decizia nr. 399/2007 a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, elaborată în scopul aplicării unitare a art. 20 din Decretul nr. 545/1972 și al instituirii unei proceduri disciplinare în cazul abaterilor disciplinare săvârșite de minori.

În acest context, menționăm decizii ale directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, care nu au fost transmise instituției Avocatul Poporului, dar la care se face referire în Regulamentul de aplicare a Legii nr. 275/2006:

- decizia directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor privind stabilirea metodologiei și a normelor referitoare la înscrierea și participarea deținuților la cursuri și examene, prevăzută de art. 179 alin. (3) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 275/2006;
- decizia directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor privind conținutul setului de produse igienico-sanitare primite de persoanele private de libertate la primirea în locurile de detenție, prevăzută de art. 71 alin. (2) din Regulament ;

- decizia directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor privind baremele pentru repartizarea persoanelor private de libertate la activități cu caracter gospodăresc desfășurate ca muncă în interesul locului de deținere (respectiv, prepararea hranei, pentru întreținerea și funcționarea instalațiilor, pentru menținerea stării de curățenie și igienă în locul de deținere, precum și însoțirea unor persoane private de libertate cu dizabilități; activitățile prestate în cadrul atelierelor de întreținere; la activitățile ocazionale din interiorul locului de deținere, care se prestează, prin rotație, de către toate persoanele private de libertate apte din punct de vedere medical; la alte activități necesare locului de detenție), prevăzută de art. 166 alin. (2) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 275/2006;

- decizia directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor privind stabilirea modelului și modului de utilizare ale mijloacelor de imobilizare utilizate în unități sanitare, prevăzută de art. 159 alin. (3) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 275/2006.

Concluzie : *deciziile directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor nu sunt accesibile cunoașterii, Legea nr. 275/2006 neprevăzând obligativitatea publicării acestora în Monitorul Oficial.*

Menționăm că, potrivit art. 10 alin. (1) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 194/2007, în vederea intrării lor în vigoare (...) ordinele, instrucțiunile și alte acte normative emise de conducătorii organelor administrației publice centrale de specialitate se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Conform art. 10 alin. (1¹) din același act normativ, nu sunt supuse regimului de publicare în Monitorul Oficial al României: a) deciziile primului-ministru clasificate, potrivit legii; b) actele normative clasificate, potrivit legii, precum și cele cu caracter individual emise de autoritățile administrative autonome și de organele administrației publice centrale de specialitate.

Față de cele de mai sus, apreciem că deciziile directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor nu se încadrează în categoria actelor exceptate de la regula publicării actelor normative stabilite de Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

IV. Caracterul desuet al Decretului nr. 545/1972 privind executarea măsurii educative a internării minorilor infractori într-un centru de reeducare

Potrivit art. 104 alin. (1) din Codul penal, măsura educativă a internării într-un centru de reeducare se ia în scopul reeducării minorului, căruia i se asigură posibilitatea de a dobândi învățătura necesară și o pregătire profesională potrivit cu aptitudinile sale.

Executarea măsurii educative a internării într-un centru de reeducare se realizează în baza prevederilor Decretului nr. 545/1972 și a Deciziei nr. 399 din 27 martie 2007 a Directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, existând în prezent 3 centre de reeducare (respectiv: Buziaș, Găești, Târgu Ocna), aflate în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Referitor la prevederile Decretului nr. 545/1972, apreciem că acesta nu mai oferă cadrul legal adecvat pentru asigurarea protecției efective a minorilor delincvenți, care să fie în concordanță cu interesul superior al copilului și cu nevoile speciale ale acestuia de ordin fizic, psihic, medical, educațional, social. Astfel, centrele de reeducare nu trebuie să aibă ca scop doar custodia minorilor, ci trebuie să fie orientate în special către **recuperarea** acestora în vederea reîntoarcerii în comunitate.

În același timp, centrele de reeducare trebuie să se transforme din instituții custodiale axate pe izolarea minorilor, în instituții educaționale bazate pe susținerea acestora în scopul corectării deficiențelor educaționale și morale prin desfășurarea de **programe socio-educative**, alături de programele terapeutice, cognitive și ocupaționale.

Menționăm că, dispozițiile art.1.3 din Ansamblul regulilor minime ale Națiunilor Unite cu privire la administrarea justiției pentru minori (Regulile de la Beijing) prevăd că Statele membre trebuie să se ia măsuri pozitive care să asigure antrenarea completă a tuturor resurselor existente, mai ales familia, persoanele benevole ca și alte grupuri ale comunității, cum ar fi școlile și alte instituții comunitare, în scopul promovării bunăstării minorului și, deci, și în scopul reducerii nevoii de intervenție a legii, astfel încât persoana în cauză să fie tratată eficient, echitabil și uman în conflictul său cu legea.

Privire critică asupra reglementărilor actuale în domeniul executării măsurii educative a internării minorilor infractori în centre de reeducare:

a) Decretul nr. 545/1972 pune accentul pe funcția punitivă a măsurii internării, în detrimentul funcției educative a acesteia, realizată prin învățătură și pregătire profesională.

În acest sens, menționăm, spre exemplu, **gravitatea măsurii disciplinare**, prevăzută de art. 21 din Decretul nr. 545/1972, care se dispune față de minorul care refuză să se încadreze în colectiv, tulbură grav viața normală a acestuia, este refractar la măsurile educative sau care, în mod repetat, părăsește ori încearcă să părăsească centrul de reeducare. În astfel de cazuri, organul ierarhic superior centrului de reeducare poate dispune măsura separării în secții cu regim restrictiv, pentru o perioadă de cel mult trei luni, cu suspendarea parțială sau totală a dreptului minorului de a fi vizitat, de a primi învoiri, pachete cu alimente și de a efectua cheltuieli din sumele de bani de care dispune.

Față de măsurile disciplinare dispuse de centrul de reeducare în privința minorului, Decretul nr. 545/1972 nu cuprinde dispoziții referitoare la posibilitatea contestării și verificării legalității acestora.

Reglementarea dreptului și a procedurii de contestare a hotărârii comisiei de disciplină prin care a fost aplicată o măsură disciplinară este realizată prin Decizia nr. 399/2007 a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor.

b) Decretul nr. 545/1972 nu cuprinde reglementări referitoare la individualizarea executării măsurii educative în funcție de gradul de pericol social al faptei săvârșite, de dezvoltarea fizică, intelectuală și afectivă a minorului, capacitățile minorului, nivelul educațional, cauzele și motivația care au determinat săvârșirea infracțiunii de comportamentul lui sau de orice alte elemente de natură să caracterizeze personalitatea acestuia.

c) În prezent, art. 56 din Legea nr. 275/2006 prevede că drepturile și obligațiile persoanelor aflate în executarea pedepsei privative de libertate se aplică în mod corespunzător persoanelor internate în centrele de reeducare, în condițiile în care Decretul nr. 545/1972 cuprinde la art. 15 îndatoririle minorilor din centrele de reeducare.

d) Decretul nr. 545/1972 face referire la **remunerarea muncii** minorului și la comercializarea produselor prevăzute în planurile de producție ale centrelor de reeducare, fără să precizeze expres vârsta legală de la care minorii pot munci, în condițiile în care, spre exemplu, Legea nr. 275/2006 cuprinde reglementări în acest sens, dar numai pentru minorii condamnați la pedepse privative de libertate, care au împlinit vârsta de 16 ani, care pot presta o muncă numai la cererea acestora.

Concluzie: *legislația în vigoare în materia executării măsurilor educative este depășită și inaptă să asigure reeducarea și recuperarea psiho-socială a minorilor aflați în conflict cu legea.*

V. Aspecte practice referitoare la respectarea drepturilor persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate

Instituția Avocatul Poporului a fost sesizată printr-o petiție anonimă, de un grup de deținuți care semnalau neregulile și ilegalitățile comise de conducerea Penitenciarului Vaslui, respectiv: accidentul suferit de un deținut în grădina aflată în proprietatea directorului adjunct; revolta declanșată de deținuți, determinată de comportamentul abuziv al conducerii penitenciarului; prestarea de către deținuți a unor munci în folosul unor persoane particulare, prin utilizarea unor materiale din penitenciar.

În temeiul art. 14 alin. (1) și art. 22 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, coroborat cu art. 24 alin. (1) din Regulamentul de aplicare al acesteia, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în legătură cu aspectele semnalate și a dispus efectuarea unei anchete în Penitenciarul Vaslui.

În urma anchetei efectuate, s-a constatat că a avut loc un accident de muncă, însă acesta nu a fost înregistrat de penitenciar. Din declarația medicului Penitenciarului Vaslui, deținutul accidentat a avut nevoie de 10-14 zile îngrijiri medicale.

Din declarațiile luate cu ocazia efectuării anchetei, nu a rezultat că accidentul de muncă a avut loc pe terenul directorului adjunct al Penitenciarului Vaslui, ci că acesta s-a petrecut pe terenul GAZ –lui din penitenciar.

Menționăm că, potrivit art. 50 din Legea nr. 319/2006 a securității și sănătății în muncă, Administrația Națională a Penitenciarelor din cadrul Ministerului Justiției, organizează, coordonează și controlează activitatea de securitate și sănătate în muncă din unitățile sale, prin serviciile de prevenire și protecție create sau desemnate în scopul aplicării prevederilor legii. Cercetarea, înregistrarea și evidența accidentelor de muncă și a bolilor profesionale produse în unitățile din subordinea instituțiilor Administrației Naționale a Penitenciarelor se efectuează de organele proprii ale acestora. Instituțiile prevăzute la alin. (1) pot elabora reglementări proprii pentru aplicarea Legii nr. 319/2006, în completarea celor existente la nivel național.

Conform art. 168 alin. (2) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, *reglementările legale referitoare la organizarea și desfășurarea muncii sunt aplicabile și persoanelor private de libertate, inclusiv cele referitoare la prevenirea accidentelor de muncă, bolilor profesionale și altor situații de risc.*

Totodată, cu ocazia anchetei efectuate deținuții au făcut declarații cu privire la comportamentul necorespunzător al directorului adjunct, constând în atitudini abuzive, injurii, insulte, amenințări (care constituie încălcări ale prevederilor art. 3 din Legea nr. 275/2006), și în aplicarea unor sancțiuni disciplinare cu suspendarea dreptului de a presta o muncă, pe o perioadă de cel mult o lună (art. 153 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 275/2006).

În privința hranei deținuților, cu prilejul anchetei s-a constatat că aceasta nu este corespunzătoare din punct de vedere calitativ și cantitativ (nu se folosea întreaga cantitate de alimente necesară pentru prepararea hranei), în sensul că în „tocana de cartofi cu carne” erau doar bucăți de grăsime, carnea lipsea, iar cartofii erau puțini, mai mult de trei sferturi din întreaga hrană preparată fiind apă.

Menționăm că în penitenciar erau peste 500 de deținuți, ceea ce presupune folosirea a cel puțin 50 de kg de carne (100 de grame de carne pentru fiecare, cantitatea zilnică recomandată de nutriționiști).

Totodată, din ancheta efectuată a rezultat și o lipsă totală de medicamente, uzuale și necesare pentru intervenția de urgență și de strictă necesitate în cazul îmbolnăvirii sau accidentării deținuților. Cele mai frecvente medicamentele care se administrau în penitenciar erau „*paracetamol, sulf (unguent) și iubifem*”

De asemenea, s-a constatat că programul de vizite al deținuților nu era respectat și că nu exista în program vizita conjugală din lipsa amenajării spațiilor necesare.

Față de cele expuse, instituția Avocatul Poporului a sesizat Administrația Națională a Penitenciarelor și Ministerul Justiției, care, până la data formulării prezentului raport **nu au comunicat un răspuns.**

VI. Propuneri privind crearea cadrului legal corespunzător bunei funcționări a sistemului penitenciar și a centrelor de reeducare

1. completarea Legii nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal cu dispoziții exprese referitoare la:

- dreptul la un anumit tip de hrană pentru deținuți corespunzător religiei acestora, care să fie în concordanță cu exigențele impuse de art. 29 din Constituție, referitoare la garantarea libertății conștiinței.

2. emiterea de către ministrul justiției a ordinelor referitoare la:

- normele minime obligatorii de hrană pentru persoanele aflate în executarea pedepselor privative de libertate, astfel cum prevede art. 35 alin. (2) din Legea nr. 275/2006.

- normele minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate, astfel cum prevede art. 33 alin. (4) din Legea nr. 275/2006.

- normele în baza cărora administrația locului de deținere asigură deținuților gratuit un număr de ziare sau de publicații, astfel cum prevede art. 184 alin. (4) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 275/2006.

3. identificarea unei modalități care să permită realizarea concordanței între Legea nr. 275/2006 și Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în vederea asigurării transparenței în actul decizional al directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor și a cunoașterii de către persoanele private de libertate, de către societatea civilă și de către instituțiile cu atribuții în apărarea drepturilor și libertăților persoanelor private de libertate a deciziilor emise în domeniul executării pedepselor de către directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor.

4. adoptarea unui nou act normativ care să reglementeze măsura educativă a internării minorilor infractori într-un centru de reeducare, în concordanță cu prevederile internaționale în materie, reorientată spre interesul superior al copilului, spre accentuarea funcției educative și spre reintegrarea în societate.

Prezentul Raport special este redactat de Domeniul armată, justiție, poliție, penitenciare, condus de către domnul Alexandru Bălănescu, Adjunct al Avocatului Poporului, precum și de doamnele Magda Ștefănescu și Emma Turtoi, consilieri, care își asumă întreaga răspundere pentru exactitatea datelor și informațiilor.

